Agrarisch Collectief Zuid-Hollandse Eilanden

24 oktober 2022

Predatiepreventie en -beheerplan Polder Simonshaven

Inhoud

Beheermozaïek Simonshaven 3

1. Simonshaven (Zuid) 4

1.1 Verbeteren weidevogelbiotoop 4

1.1.1 Simonshaven Zuid 4

1.1.2 Ontwikkeling weidevogelstand 5

1.1.3 Verbetermogelijkheden 5

1.2 Verminderen kansen predatoren 9

1.3 Beheren van predatoren 11

2. Simonshaven (Midden) 12

2.1 Verbeteren weidevogelbiotoop 12

2.1.1 Simonshaven Midden 12

2.1.2 Ontwikkeling weidevogelstand 13

2.1.3 Verbetermogelijkheden 14

2.2 Verminderen kansen predatoren 15

2.3 Beheren van predatoren 16

3. Simonshaven (Noord) 17

3.1 Verbeteren weidevogelbiotoop 17

3.1.1 Simonshaven Noord 17

3.1.2 Ontwikkeling weidevogelstand 17

3.1.3 Verbetermogelijkheden 19

3.2 Verminderen kansen predatoren 19

3.3 Beheren van predatoren 21

Beheermozaïek Simonshaven

Beheermozaïek Simonshaven is een groot mozaïek en ligt tegen Spijkenisse aan. In het zuidelijk deel van het beheermozaïek, tussen Lageweg en Garsdijk, worden de meeste weidevogels waargenomen. Een groot blok bestaat hier uit kruidenrijk grasland.

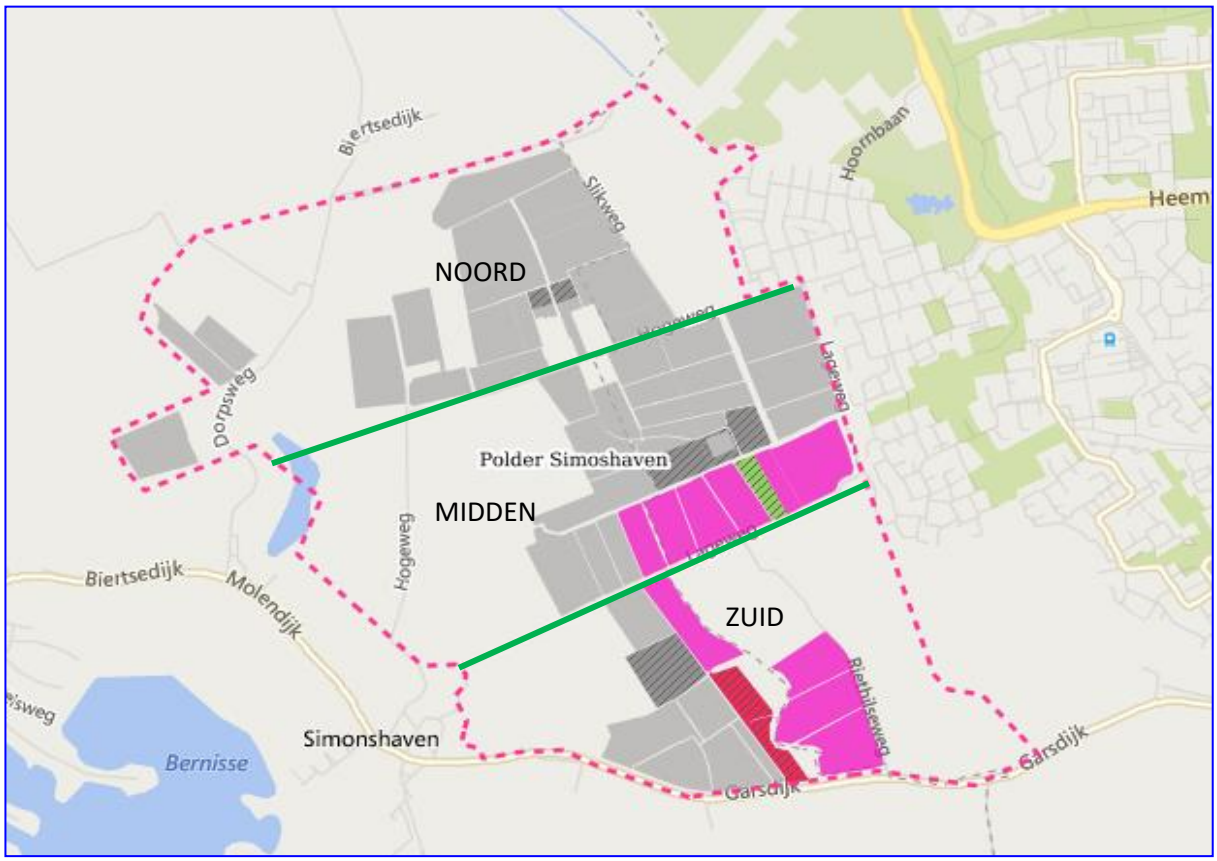

Afb. 1: Ligging weidevogelmozaïeken binnen polder Simonshaven (Noord, Midden en Zuid).

1. Simonshaven (Zuid)

1.1 Verbeteren weidevogelbiotoop

1.1.1 Simonshaven Zuid

Binnen dit beheermozaïek (tussen Lageweg en Garsdijk in) wordt al veel jaren aan weidevogelbeheer gedaan. De percelen hebben een open en bloemrijke vegetatie en een greppelstructuur.
Hierdoor zijn de percelen geschikt als kuikenland, temeer omdat het doorzicht goed is. Het zijn tevens de meest vogelrijke percelen in deze polder, waar veel zwaar beheer is afgesloten. Zie onderstaande afbeelding voor de verschillende beheerpakketten in dit deel van de polder.

Afb. 2: Beheermozaïek Simonshaven Zuid.

1.1.2 Ontwikkeling weidevogelstand

De weidevogels bevinden zich voornamelijk op de percelen met kruidenrijk grasland in combinatie met rustperiode (uitstel maaidatum tot 15 juni) (zie afbeelding 3).

Afb. 3: Waargenomen territoria op percelen aan de Garsdijk in Simonshaven-Zuid (BMP-W monitoring, Bureau Schildwacht).

1.1.3 Verbetermogelijkheden

In het jaar 2017 zijn verbeterplannen opgesteld, zo ook voor polder Simonshaven. De voorgestelde beheer- en inrichtingsmaatregelen komen in deze paragraaf aan bod.

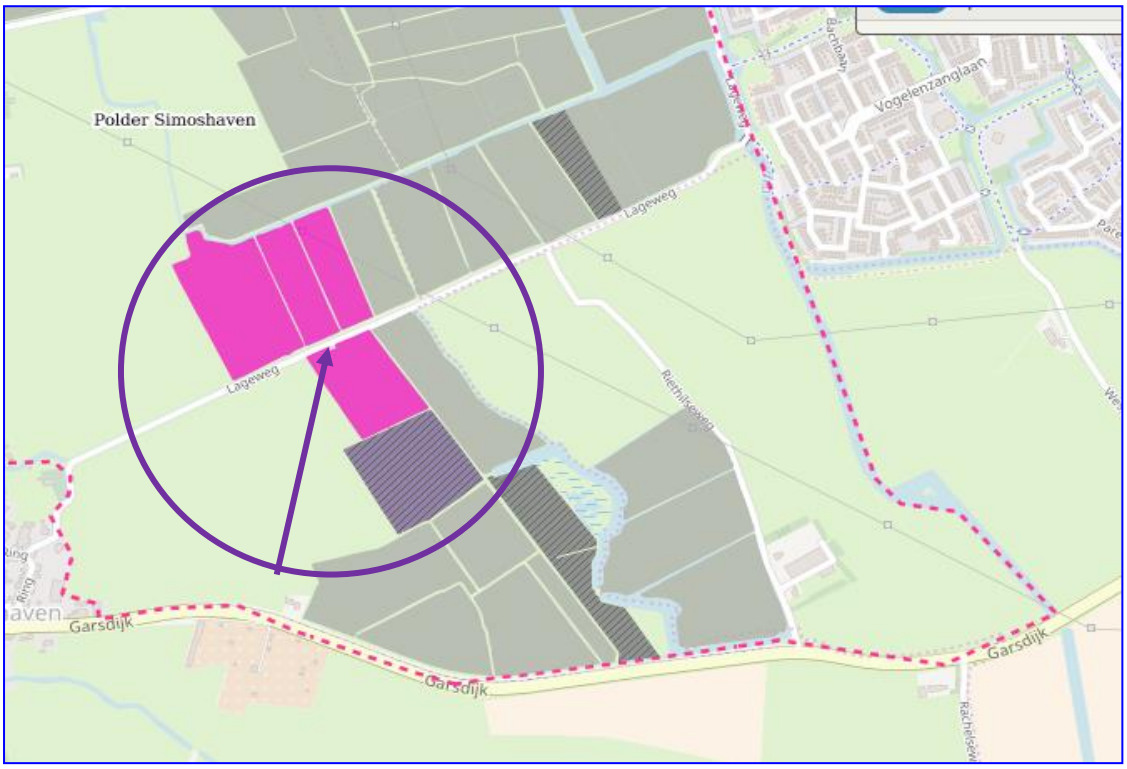

Afb. 4: Percelen aan de Lageweg met weidevogelbeheer (gekleurde percelen binnen de cirkel).

Grondwaterstand, peilverhoging, plas-dras
Een mogelijkheid is om het oppervlaktewaterpeil in de sloten op bepaalde percelen tijdelijk te verhogen. Het gaat om de percelen welke grenzen aan de Lageweg (zie pijl in bovenstaande afbeelding).

Graslandvernieuwing
Op de percelen heeft meer dan 20 jaar geleden voor het laatst graslandvernieuwing plaatsgevonden. Qua structuur van het grasland is dit gunstig voor de weidevogels.

Openheid behouden
In de nabijheid van de percelen bevinden zich geen opgaande begroeiingen welke een bedreiging vormen voor de weidevogels.

Kuikens voor de toekomst
Momenteel is op geen van de percelen sprake van kruidenrijk grasland. Het verdient aanbeveling om de mogelijkheden voor kruidenrijk grasland te onderzoeken.

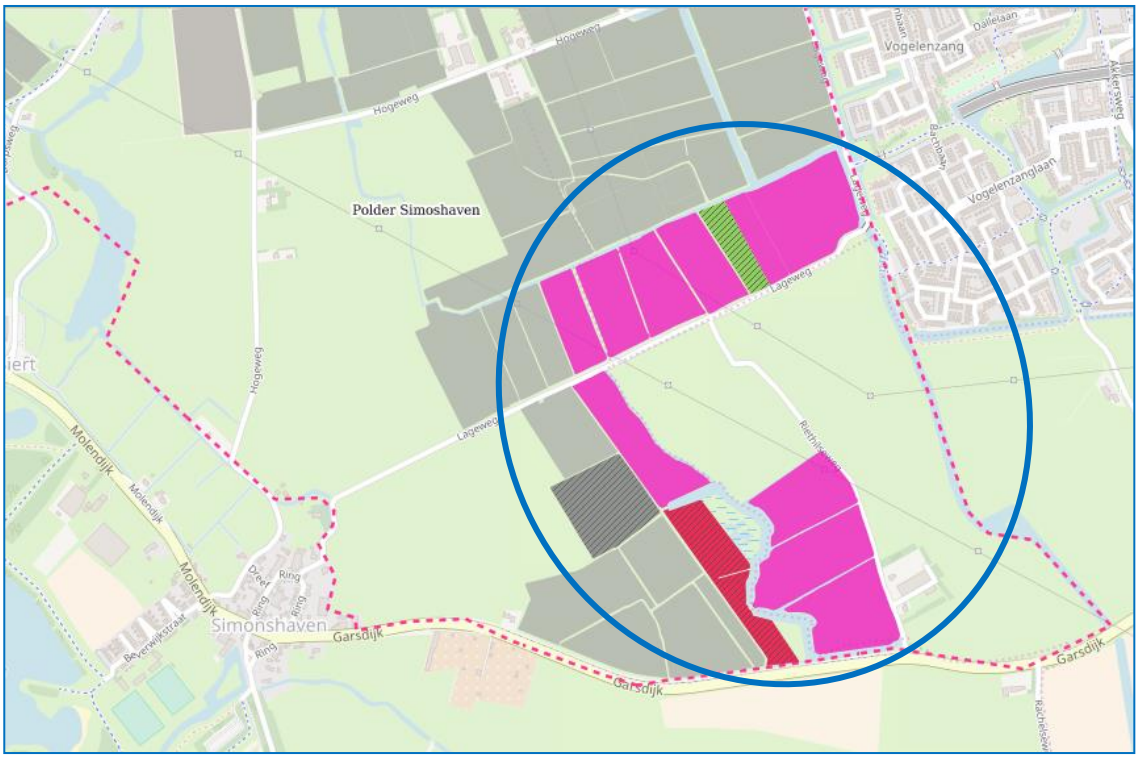

Afb. 5: Percelen met legselbeheer (paars gekleurde percelen binnen cirkel).

Binnen de cirkel in afbeelding 5 is sprake van een cluster van percelen met legselbeheer aan de Lageweg en aan de Riethilseweg (grenzend aan de Hekelingen).

Kruidenrijke graslandrand
Er is sprake van een hoge grondwaterstand en van nature vochtige bodem op de percelen. Omwille van de hoge grondwaterstand en de ligging met percelen aan de Hekelingen liggen hier kansen om percelen om te vormen naar kruidenrijk. Bijvoorbeeld een kruidenrijke graslandrand biedt voor jonge weidevogels schuilgelegenheid en voedsel(insecten) (zie afbeelding 6 hieronder).

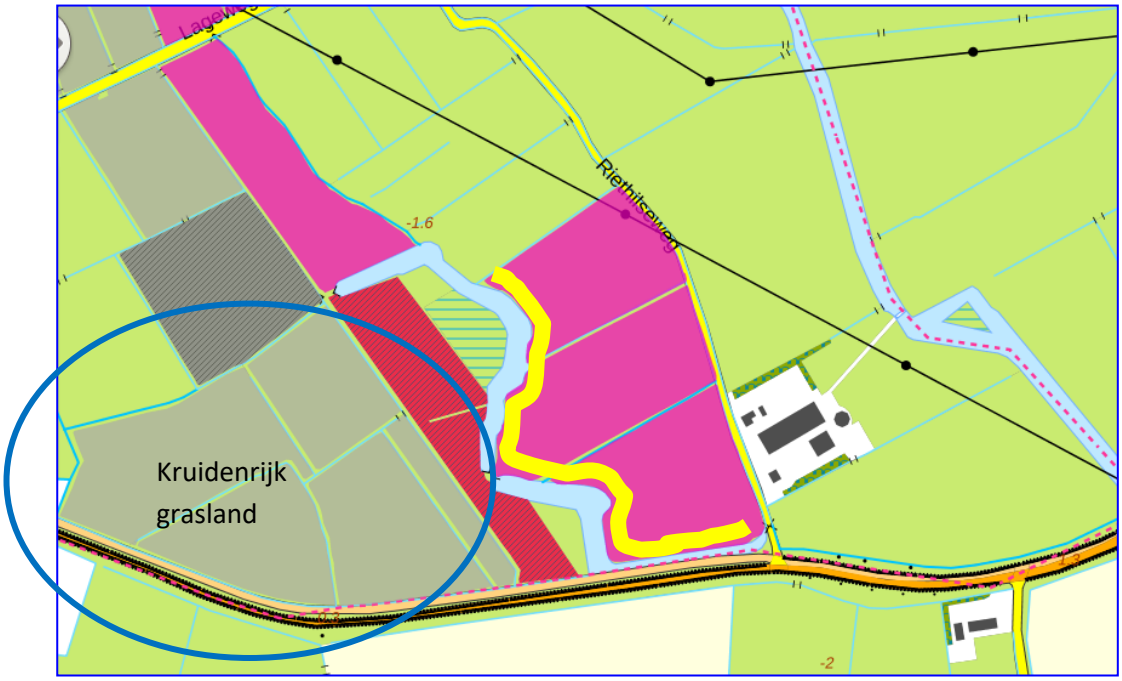

Afb. 6: Kruidenrijke graslandrand (gele lijn) langs de percelen aan de Hekelingen (als voorbeeld). Links een bestaand blok kruidenrijk grasland aan de Garsdijk.

De percelen kruidenrijk grasland aan de Garsdijk (zie afbeelding 3) bestaan uit veel greppels welke in een droog voorjaar droog komen te staan.

Afb. 7: Zicht vanaf de Garsdijk met aan de rechterkant Hekelingen.

Voor verbetering van het weidevogelmozaïek op deze percelen met kruidenrijk grasland verdient het aanbeveling om gebruik te maken van de aanwezige greppelstructuur, door deze te voorzien van plas-dras. Temeer omdat de greppels de laatste jaren snel opdrogen. Vanaf april is de verdamping namelijk groter dan de hoeveelheid neerslag. Juist in het broedseizoen is het van belang dat de weidevogels makkelijk voldoende voedsel met hun snavel uit de bodem kunnen halen. Gevormde slikrandjes door plas-dras zijn hierbij behulpzaam.

1.2 Verminderen kansen predatoren

Een geschikt weidevogelbiotoop is een open gebied met zo weinig mogelijk verstoring. Binnen het beheermozaiek Simonshaven Zuid zijn er geen verstorende groene elementen. In de afbeeldingen hieronder enkele beelden ten aanzien van de openheid van het beheermozaïek. De elektriciteitsmasten van TenneT zijn mogelijk een verstoringsbron en markant aanwezig in het gebied.

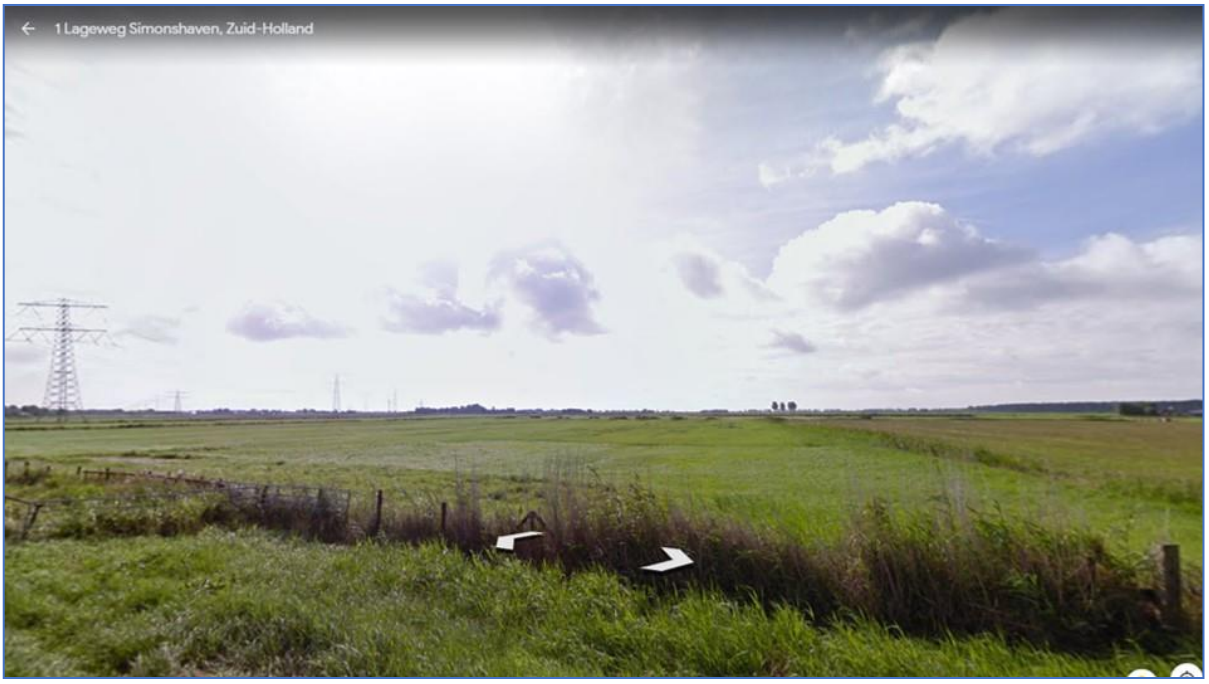

Afb. 8: Zicht vanaf de Lageweg richting Garsdijk.

Afb. 9: Zicht vanaf de Riethilseweg.

Het verminderen van kansen van predatoren kan een belangrijke bijdrage leveren aan succesvol weidevogelbeheer. Legsels worden gepredeerd in het gebied, maar het is niet duidelijk hoeveel nesten worden gepredeerd en door welke predator(en). Om predatie in beeld te brengen wordt aanbevolen om wildcamera's te plaatsen.

1.3 Beheren van predatoren

Wanneer er sprake is van predatie door de vos, dan is een overweging om een vossenraster te plaatsen. Bij een dergelijke maatregel is het van belang is dat er geen percelen met veel vogels zijn buiten het afgerasterde deel, omdat deze dan extra kwetsbaar zijn voor predatie.

2. Simonshaven (Midden)

2.1 Verbeteren weidevogelbiotoop

2.1.1 Simonshaven Midden

Het beheermozaïek in polder Simonshaven (Midden) kent veelal percelen met legselbeheer en geclusterd een aantal percelen met uitstel maaidatum (rustperiode) en plas dras (zie afbeelding 10 hieronder).

Afb. 10: Beheermozaïek polder Simonshaven Midden

2.1.2 Ontwikkeling weidevogelstand

Op het perceel langs het fietspad aan de Lageweg (parallel aan de bebouwde kom Spijkenisse) is sinds 2020 een perceel ingericht met plasdras (zie afb. 11a/b).

Afb. 11a en 11b: Plasdras locatie aan de Lageweg (9 mei 2022).

Ook dit jaar is er gemonitord. In afbeelding 12 hieronder de waargenomen weidevogelterritoria. Wat opvalt is dat deze veelal in de buurt van de plas-dras liggen.

Afb. 12: BMP-W monitoring 2022, locatie Lageweg (Bureau Schildwacht).

2.1.3 Verbetermogelijkheden

Kuikens voor de toekomst
Belangrijk voor de kuikens tijdens de opgroeifase is kruidenrijk grasland. Er is mogelijk interesse voor het realiseren van kruidenrijk grasland. Op een aantal percelen wordt gebruik gemaakt van ruige mest (10 ton/ha.). Dit wordt ook aanbevolen voor percelen met een kruidenrijke vegetatie (spaarzaam bemesten). De pH van de percelen ligt tussen de 5 en 6. Dit is gunstig voor het voorkomen van regenwormen in de bodem en dient als stapelvoedsel voor de weidevogels. In combinatie met een vochtige bodem wordt het dan voor de weidevogels makkelijker om met hun snavel in de bodem te boren.

Binnen het weidevogelmozaïek is sprake van variatie in vroege en late maaidatumpercelen. De blokken kuikenland liggen niet verder dan 150 meter uit. Wel is het zo dat een groot deel van het mozaïek uit legselbeheer bestaat. Het verdient aanbeveling om te kijken of op percelen meer kruidenrijk grasland mogelijk is.

Rust bewaren / predatie
Een belangrijk kenmerk voor een goed weidevogelmozaïek is dat er sprake is van rust tijdens het broedseizoen. Ondanks dat een perceel met plas-dras dicht bij de bebouwing ligt van Vogelenzang (Spijkenisse), lijkt dit de weidevogels niet uit te maken.

2.2 Verminderen kansen predatoren

Een geschikt weidevogelbiotoop is een open gebied met zo weinig mogelijk verstoring. Binnen het beheermozaiek Simonshaven Midden zijn er geen verstorende groene elementen. In de afbeeldingen hieronder enkele beelden ten aanzien van de openheid van het beheermozaïek.

Afb. 13: Zichtlocatie vanaf de Hogeweg richting Lageweg.

Afb. 14: Zichtlocatie vanaf de Lageweg schuin richting rand van bebouwing Spijkenisse (Lageweg).

Ook hier doorkruist een hoogspanningsmast het beheermozaiek, maar in hoeverre dit van invloed is op verstoring van de weidevogels is niet duidelijk (zie ook afb. 5).

Het verminderen van de kansen van predatoren kan een belangrijke bijdrage leveren aan succesvol weidevogelbeheer. Tijdens de monitoring van 2020, twee jaar terug, is veel onrust waargenomen op de percelen. Naar vermoeden is hier mogelijk een marterachtige actief. Het verdient aanbeveling om wildcamera's te plaatsen op een aantal strategische locaties, om zo te bepalen of er marterachtige actief zijn in het gebied.

2.3 Beheren van predatoren

Marterachtigen
Hermelijn, wezel, bunzing, boommarter en steenmarter. Hermelijn en wezel leven vooral in nissen bij dammen en in drogere, vaak wat verruigde delen van weide- en ruigtepercelen. Ook de bunzing kan in nissen leven, maar ook in hooi, takken en rietbulten. De steenmarter komt in en rondom gebouwen voor. De soorten zijn overdag en 's nachts actief. Ze houden van structuurrijk terrein waar ze voldoende dekking hebben, bijvoorbeeld van ruige oeverranden en bosschages. De territoria variëren van enkele tot tientallen hectares, afhankelijk van de voedseldichtheid van met name woelmuizen.

Wat kan eraan gedaan worden?
Het gebied is vrij open en er is geen ruigte of rommel aanwezig. Wel ligt het gebied tegen bebouwing aan, een geschikt biotoop voor bijv. steenmarter. Het is zinvol om te bepalen of op de groene erven rondom de boerderijen in het gebied zich predatoren bevinden. Een gesprek met deelnemers en de WBE kan hierbij zorgen voor de gewenste informatie.

3. Simonshaven (Noord)

3.1 Verbeteren weidevogelbiotoop

3.1.1 Simonshaven Noord

Het noordelijk deel van beheermozaïek Simonshaven bestaat hoofdzakelijk uit percelen met legselbeheer grasland en legselbeheer bouwland. Aan de Dorpsweg liggen enkele percelen met uitstel maaidatum tot 8 en 15 juni (+ ruige mest), een perceel met kruidenrijk grasland en plas-dras.

De agrarische percelen met weidevogelbeheer grenzen aan een graslandreservaat van Staatsbosbeheer. Het waterpeil in het natuurgebied wordt aangepast voor de weidevogels en de greppelstructuur wordt verbeterd. De werkzaamheden zijn momenteel in uitvoering en worden naar verwachting dit jaar afgerond.

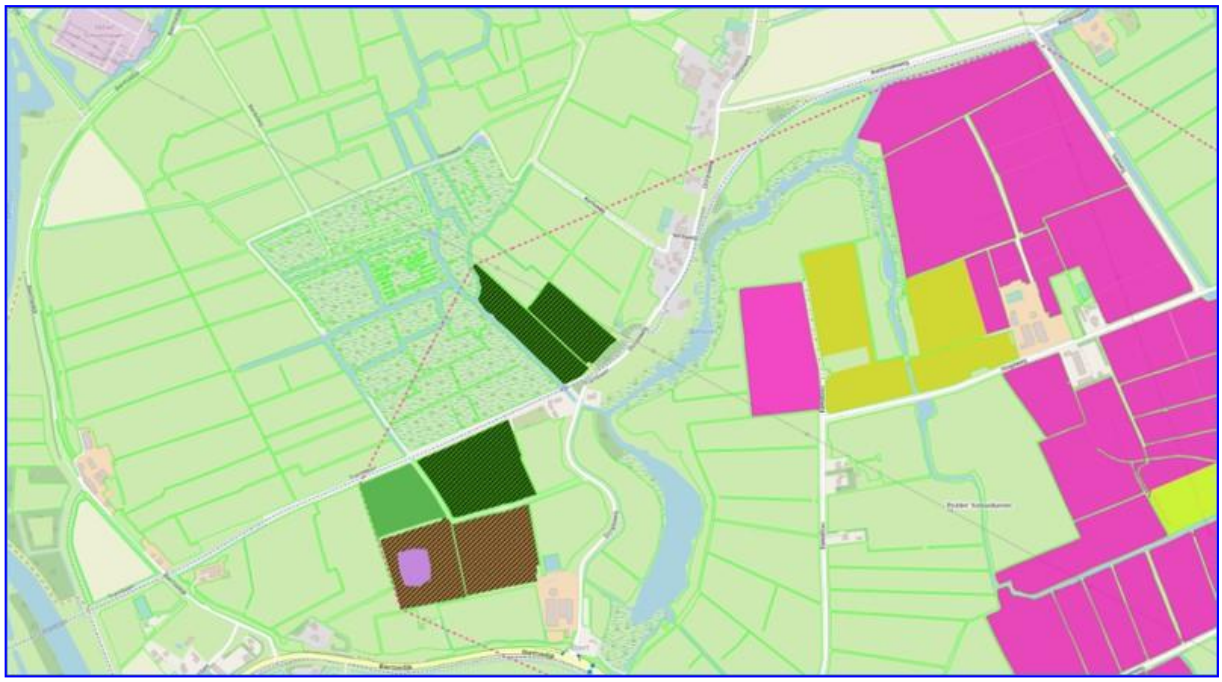

Afb. 15: Beheermozaïek Polder Simonshaven Noord (vanaf de Hogeweg) en ten westen van Dorpsweg.

3.1.2 Ontwikkeling weidevogelstand

Het totaal aantal gevonden legsels valt tegen (zie afb. 16). Op de percelen aan de Hogeweg zijn voornamelijk legsels van scholekster waargenomen.

Afb. 16: Aantal gevonden legsels binnen het beheermozaïek Simonshaven Noord.

Ten westen van de Dorpsweg, op de kruidenrijke percelen van Staatsbosbeheer wordt wel volop gebroed door de weidevogels. Op deze percelen wordt weidevogelbeheer uitgevoerd door een agrariër. Daarnaast heeft deze agrariër ook eigen percelen waarop weidevogelbeheer wordt uitgevoerd. Deze percelen grenzen aan de percelen van Staatsbosbeheer en zijn ingericht met kruidenrijk grasland en plas-dras (zie afbeelding 17).

Afb. 17: Plas-dras perceel aan de Dorpsweg in Simonshaven (21 april 2022).

3.1.3 Verbetermogelijkheden

Kuikens voor de toekomst
Binnen het weidevogelmozaïek aan de Hogeweg zijn geen beheerpakketten kruidenrijk grasland afgesloten. Vanuit oogpunt voor de weidevogels is kruidenrijk grasland zeer waardevol, onder andere voor opgroeiende kuikens.

Op de percelen van Staatsbosbeheer rondom de Welvliet wordt ruige mest uitgereden. Dit is gunstig voor het voedselaanbod voor de weidevogels, maar ook het aanbod van nestmateriaal (strootjes) en het langzaam laten vrijkomen van voedingstoffen aan de bodem.

Ruigte en rietland
Er is sprake van begroeiing van riet- en ruigten binnen 200 meter van de percelen met weidevogelbeheer, maar deze vegetatiestructuur past in het landschap en zorgt voor zover bekend niet voor (meer) predatie. De sloten worden geschoond met een maaikorf.

3.2 Verminderen kansen predatoren

Een geschikt weidevogelbiotoop is een open gebied met zo weinig mogelijk verstoring. Binnen het beheermozaiek Simonshaven Noord is nauwelijks sprake van opgaande begroeiing, behalve de erfbeplanting rondom de boerderijen. In de afbeeldingen hieronder enkele beelden ten aanzien van de openheid van het beheermozaïek.

Afb. 18: Openheid polder gezien vanaf de Slikweg.

Afb. 19: Openheid polder gezien vanaf de Hogeweg (t.h.v. Welvliet).

Afb. 20: Openheid polder gezien vanaf de Rietbroekweg.

Voor zover we op dit moment weten is er in het westelijk deel van het weidevogelbiotoop, ten westen van de Dorpsweg, een bruine kiekendief actief. Dit is een echte moerasvogel en maakt gebruik van het biotoop met rietoevers. Deze soort jaagt ook op bouwland en leeft van kleine zoogdieren, jonge vogels, eieren, kikkers en aas. Er is geen aanleiding om het biotoop voor deze predator minder aantrekkelijk te maken. Het is een soort welke thuishoort in dit type landschap.

Naast een territorium van een bruine kiekendief is een bunzing en een kat waargenomen op een van de wildcamera's op het perceel met beheerpakket plas-dras aan de Dorpsweg.

Afb. 21 (links): Bunzing waargenomen op wildcamera op perceel met beheerpakket plas-dras.
Afb. 22 (rechts): (Boerderij)kat waargenomen op dezelfde wildcamera een dag eerder.

Afb. 23 (links): Blauwe reiger waargenomen op wildcamera op perceel met beheerpakket plas-dras.
Afb. 24 (rechts): Kauwtjes en kraaien worden ook regelmatig waargenomen op de wildcamera.

Ook is een reiger waargenomen op de wildcamera evenals een kauwtje. Reigers, kraaien en kauwtjes komen voor in het gebied. Al met al zijn er veel verschillende vliegende- en grondpredatoren actief. Voor de weidevogels wordt het een uitdaging om zo de nesten uit te broeden en ervoor te zorgen dat de kuikens vliegvlug worden.

3.3 Beheren van predatoren

Roofvogels hebben een gevarieerd dieet: kleine zoogdieren als muizen en mollen, aas, insecten, wormen en vogels waaronder ook weidevogels. Torenvalk, buizerd en kiekendief vangen vooral jonge kuikens. Havik, sperwer en slechtvalk vangen ook adulte vogels. Afhankelijk van de voedseldichtheid variëren de territoria van 1 tot 10 km².

Wat kan eraan gedaan worden?
Een mogelijkheid is om bosjes en opgaande begroeiing te verwijderen, waardoor er minder uitkijk- en nestmogelijkheden zijn. Dit weidevogelmozaïek is open van karakter, dus er is niet echt sprake van veel opgaande begroeiing. In vogelrijke delen is een mogelijkheid om palen en hekken tijdens het vogelseizoen neer te leggen of weg te halen, want dan kunnen deze niet meer als uitzichtpunt fungeren.

Een ander probleem is dat veel ganzen gebruik maken van het agrarisch gebied. Hierdoor wordt het gras te kort en wordt het leefgebied voor de weidevogels minder aantrekkelijk. Ook zijn er veel ganzen aanwezig tijdens de broedperiode van de weidevogels, dus verjagen is dan ook geen optie. Een goed overleg tussen boer en terrein beherende organisatie over hoe om te gaan met de grote aantallen ganzen is van belang om te bepalen hoe het beheermozaiek voor de weidevogels kan worden verbeterd.

Wat betreft de waarneming van katten op het land gedurende het broedseizoen, is het van belang om boeren en burgers te informeren over de nadelige gevolgen voor de weidevogels. Het binnen houden van katten wanneer vogels in het land broeden zorgt voor meer rust en minder predatie. Er is een speciale campagne opgezet om het probleem onder de aandacht te brengen. Zie hiervoor de website www.poesindemand.nl.